

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Α. ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ – ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Η οργάνωση του Προγράμματος Σπουδών Λογοτεχνίας στο Δημοτικό γίνεται κατά **θεματικούς άξονες**, οι οποίοι υποδιαιρούνται σε θεματικές ενότητες (πτυχές του θέματος). Η κατανομή των θεματικών ενοτήτων ανά επίπεδο τάξεων είναι **ενδεικτική** και γίνεται κατά λογική ακολουθία από το στοιχειώδες στο πιο σύνθετο, σύμφωνα με την αρχή της σπειροειδούς οργάνωσης της ύλης. Αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια των εκπαιδευτικών να προσαρμόσουν–συνδυάσουν τα θέματα, ανάλογα με το επίπεδο και το δυναμικό της τάξης. Εκείνο που θα πρέπει να τηρείται είναι η μετάβαση *από το απλό ή το πιο οικείο στο πιο σύνθετο*, με γνώμονα την ωριμότητα των μαθητών ανά επίπεδο τάξεων.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΗ

Α΄ και Β΄ τάξη	Γεωφυσικό και Βιοφυσικό περιβάλλον: θαλάσσιο, πεδινό και ορεινό περιβάλλον – ζώα της άγριας φύσης και κατοικίδια
Γ΄ και Δ΄ τάξη	Ανθρωπογεωγραφία: παραδοσιακό/αγροτικό και αστικό περιβάλλον – ο άνθρωπος «της υπαίθρου» και ο άνθρωπος «της πόλης»
Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη	Φυσικός τρόπος ζωής και αθλητικό ιδεώδες – Καταστροφή και προστασία του περιβάλλοντος, είδη υπό εξαφάνιση
ΣΗΜΕΙΩΣΗ	<i>Και στις τρεις παραπάνω ενότητες υποδηλώνεται η σχέση των ανθρώπων με τα στοιχεία της φύσης, ιδίως με τα ζώα</i>

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ / ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Α΄ και Β΄ τάξη	Όλοι ίδιοι, όλοι διαφορετικοί (με έμφαση στη σχολική ζωή)
Γ΄ και Δ΄ τάξη	Όλοι ίδιοι, όλοι διαφορετικοί (με έμφαση στην οικογενειακή ζωή)
Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη	Όλοι ίδιοι, όλοι διαφορετικοί (ανθρώπινοι χαρακτήρες και σύγχρονη κοινωνική ζωή)
ΣΗΜΕΙΩΣΗ	<i>Η έμφαση δεν είναι δεσμευτική. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν κείμενα τα οποία συνδυάζουν τη σχολική, την οικογενειακή και την κοινωνική ζωή, αρκεί αυτά να αναδεικνύουν τη διάσταση «όλοι ίδιοι, όλοι διαφορετικοί».</i>

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ / ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Α΄ και Β΄ τάξη	Λαογραφικά έθιμα – Λαϊκές ιστορικές παραδόσεις (θρύλοι) – Λαϊκή θρησκευτική ζωή
Γ΄ και Δ΄ τάξη	Η ιστορία μέσα από τη λογοτεχνία – Εθνικές (και θρησκευτικές) επέτειοι
Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη	Η ιστορία του τόπου μου μέσα από τη λογοτεχνία, λαϊκή και επώνυμη
ΣΗΜΕΙΩΣΗ	<i>Η διάκριση των θεμάτων είναι σχηματική, δεδομένου ότι πολλά κείμενα συνδυάζουν αυτές τις πτυχές. Η λογική και εδώ είναι η βαθμιαία μετάβαση των μαθητών από τα πιο εύκολα στα πιο σύνθετα ζητήματα που αφορούν στις σχέσεις της Λογοτεχνίας με την Ιστορία, αναλόγως της ωριμότητάς τους.</i>

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Α΄ και Β΄ τάξη	Φαντασία και χιούμορ
Γ΄ και Δ΄ τάξη	Φαντασία και περιπέτεια
Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη	Επιστημονική φαντασία και «εικονική» πραγματικότητα
ΣΗΜΕΙΩΣΗ	<i>Είναι προφανές ότι στοιχεία φαντασίας ενυπάρχουν σε όλα τα λογοτεχνικά κείμενα. Στόχος του συγκεκριμένου άξονα είναι να αναδειχθούν οι πτυχές του χιούμορ, της περιπέτειας και της επιστημονικής φαντασίας που συνιστούν «είδη» (ειδικές κατηγορίες λογοτεχνικών κειμένων).</i>

Β. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Το περιεχόμενο και οι δεξιότητες του λογοτεχνικού γραμματισμού στη Δημοτική Εκπαίδευση περιγράφονται στους πίνακες με τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας. Σημειώνεται ότι ο όρος «γραμματισμός» στη συγκεκριμένη περιγραφή χρησιμοποιείται με την ειδικότερη έννοια της μύησης των μαθητών στο σύστημα της λογοτεχνικής γλώσσας και σε στοιχεία θεωρίας των λογοτεχνικών ειδών. Διευκρινίζεται ότι τα στοιχεία του λογοτεχνικού γραμματισμού δεν διδάσκονται αυτοτελώς αλλά πάντα μέσα από τα κείμενα, και αποτελούν συστατικό μέρος της διδασκαλίας του μαθήματος μαζί με τους θεματικούς άξονες.

Για τις τάξεις **Α΄ και Β΄ Δημοτικού**, που γεινιάζουν με την προσχολική αγωγή, το πλαίσιο μύησης των παιδιών στο λογοτεχνικό παιχνίδι παραμένει σε συνάρτηση με άλλες μορφές δημιουργικής έκφρασης (θέατρο, μουσική, εικαστικά), αλλά πιο στοχευμένο προς την κατεύθυνση της λογοτεχνίας. Είναι προφανές ότι οι μαθητές των τάξεων αυτών θα πρέπει πρώτα να αποκτήσουν την αναγκαία γλωσσική προ-παιδεία (βασικές δεξιότητες γραμματισμού: ανάγνωση και γραφή, στοιχειώδεις γνώσεις του γραμματικού συστήματος της γλώσσας) πριν περάσουν, από την Γ΄ τάξη και μετά, στα κείμενα και στο σύστημα της καθαυτό λογοτεχνικής γλώσσας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ

- Οι εκπαιδευτικοί φροντίζουν ώστε οι θεματικές ενότητες και τα κείμενα που θα διδάξουν στη διάρκεια του σχολικού έτους να καλύπτουν **όλους τους θεματικούς άξονες**.
- Τα κείμενα ή αποσπάσματα που θα επιλεγούν να είναι *καίρια*, να φωτίζουν δηλαδή το θέμα από διαφορετικές οπτικές, έτσι ώστε το θέμα να λειτουργεί όντως ως «άξονας», ως *σύνδεσμος* για τη συνεξέταση πολλών κειμένων μαζί.
- Η διδασκαλία τόσο των θεμάτων όσο και των στοιχείων του λογοτεχνικού γραμματισμού, όπως αναφέρεται και παραπάνω, επιτρέπει **ευελιξία εντός πλαισίων**: οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν, αναλόγως του επιπέδου των μαθητών, ποιες πτυχές θα αναδείξουν από κάθε θεματικό άξονα και ποια στοιχεία θα διδάξουν από τη «γραμματική» της λογοτεχνικής γλώσσας, *μέσα από τα κείμενα πάντα*, και κλιμακωτά, *από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα στοιχεία*. Το ζητούμενο είναι **να επιτευχθούν οι δείκτες επιτυχίας**, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες, ολοκληρώνοντας τη μαθητεία τους στο Δημοτικό, να έχουν διδαχθεί ό,τι περιλαμβάνεται στο αναλυτικό πρόγραμμα της λογοτεχνικής τους μόρφωσης γι' αυτή τη βαθμίδα τόσο από πλευράς θεμάτων όσο και από πλευράς θεωρίας των λογοτεχνικών κειμένων. (Βλ. τους δείκτες επιτυχίας και τους δείκτες επάρκειας).